

Het taaljaar 2010

Redactie *Onze Taal*

Meningen van bekende taalgebruikers

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal spraakmakende taalgebruikers wat hun het afgelopen jaar zoal opviel.

	1. Wat is de belangrijkste gebeurtenis of trend van het afgelopen taaljaar?	2. Wat is het beste boek (of artikel of website) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?	3. Wat is het ergste woord van 2010?	4. Wat is het mooiste woord van 2010?	5. Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?	
 Foto: Hester Doove	Ellen ten Damme zangeres, theater- en circusartiest	1. Dat woorden tegenwoordig het tegenovergestelde betekenen; <i>lelijk</i> , <i>moeilijk</i> , <i>wreed</i> en <i>gruwelijk</i> staan voor 'fantastisch', 'mooi', 'leuk' en 'geweldig!'	2. Paulien Cornelisse, <i>Taal is zeg maar echt mijn ding</i> .	3. <i>Veiligheid</i> en <i>duurzaamheid</i> .	4. <i>Islamofobe populist</i> .	5. Ilja Leonard Pfeijffer, vanwege zijn teksten op de cd <i>Durf jij?</i> van Ellen ten Damme.
 Foto: Bert Beelen Fotografie	Jannemieke van de Gein taalonderwijsdeskundige	1. Het gemak waarmee de PVV erin slaagt om het politieke debat naar haar hand te zetten (te 'framen'); zo lijkt nu bijvoorbeeld ook GroenLinks van mening dat Nederland 'islamiseert'.	2. <i>Homo loquens en homo scribens</i> van A. Kraak (uit 2006, in de ramsj gescoord, vrek die ik ben), over hoe de schriftcultuur ons denken over taal beïnvloedt. Inspirerend, herkenbaar, vol stof tot nadenken.	3. <i>Linkse hobby</i> .	4. Mooi vind ik veel namen van overbodige voorwerpen, inclusief speelgoedjes, die aangeprezen worden in huis aan huis bezorgde reclamefolders. Onovertroffen topper van enkele jaren her: <i>curly ting-ting</i> .	5. Net als vorig jaar en vele jaren daarvoor: Karel Knip, auteur van de rubriek 'Alledaagse wetenschap' in <i>NRC Handelsblad</i> , vanwege z'n helderheid en zijn onweerstaanbare ironische distantie. Een verademing, zo'n taalvaardige onderzoeker.
 Foto: Ruben Vos	Janet van Hell hoogleraar taalontwikkeling en tweedetaalverwerving, Radboud Universiteit Nijmegen	1. De 'Rally to Restore Sanity', op 30 oktober in Washington D.C., georganiseerd door Jon Stewart (geweldig, <i>The Daily Show</i>) en Stephen Colbert. Beledigen en grof taalgebruik zijn zóóó 2009!	2. English.com.	3. <i>Sneeuwterrorist</i> . Sneeuwballen gooien werd in sommige media ineens 'sneeuwterrorisme' genoemd.	4. <i>Abklinken</i> . Prachtige vondst van Koen Haegens (<i>De Groene Amsterdammer</i> , 15 september), te definiëren als 'groeïende aarzeling en toenemend intuïtief ongemak voelen nadat men een bepaalde weg heeft gekozen'.	5. Mijn jongste dochter, die sinds kort moppen tapt – meestal van het type flinke baard. Ze raakt halverwege de draad kwijt, maar redt zich er altijd weer uit.
 Foto: Ruben Vos	Helen de Hoop hoogleraar theoretische taalwetenschap, Radboud Universiteit Nijmegen	1. De kant noch wal rakende uitlatingen over het Nederlands (en taal in het algemeen) van toenmalig minister Plasterk, in februari. Jammer dat de Nederlandse Taalunie zich daar niet (openlijk) van gedistantieerd heeft.	2. <i>The Space of Case</i> , het proefschrift van Sander Lestrade. Mensen klagen vaak over het verdwijnen van naamvallen, maar beseffen niet dat naamvallen ook (weer) ontstaan. Hoe en waarom naamvallen ontstaan, daar gaat dit prachtige boek over.	3. <i>Kippenvel</i> . Je kunt bijna geen interview meer horen of zowel de interviewer als de geïnterviewde beweert kippenvel te hebben (gehad).	4. <i>Hun</i> natuurlijk, vooral als onderwerp. Elke keer als ik het iemand weer hoor gebruiken, maakt mijn hart een sprongetje van blijdschap. Het is prachtig dat het Nederlands een persoonlijk voornaamwoord van de derde persoon heeft dat exclusief verwijst naar levende wezens.	5. Geen idee. Wat ik wel grappig vind, is dat ik mensen tegenwoordig 'doezen' hoor zeggen (in plaats van 'douchen').
 Foto: Gvoert de Roos	Dries Roelvink zanger	1. De dood van Harry Mulisch.	2. <i>Toverballen</i> van Dries Roelvink.	3. <i>Kanker</i> .	4. <i>Kankervrij</i> .	5. Jan Mulder.
 Foto: Gvoert de Roos	Emile Roemer fractie leider SP	1. Het was het jaar van de oneliners.	2. Taalkliniek.nl, de website van taalvirtuoos Jan Kuitenbrouwer.	3. <i>Flexibiliseren</i> .	4. <i>Beroepseer</i> .	5. Jan Mulder. De wijze waarop hij emotie in zijn woorden legt is onovertreffbaar.
 Foto: Hanneke Rietdijk	Franca Treur schrijfster	1. Het ons-kent-ons-taalgebruik in de Tweede Kamer, zoals Wilders: "Job [Cohen], ontzettend bedankt." Maar ja, ze zitten daar natuurlijk ook hele dagen met elkaar te vergaderen.	2. Ik heb dit jaar geen boeken over taal gelezen, maar hét boek is voor mij nog altijd <i>Het juiste woord</i> van Brouwers en Claes. Allemaal betekenis- en stijlvarianten, ingenieus geordend.	3. <i>Borstkanjervrouwen</i> . Zo heet een praatgroep van vrouwen met borstkanker. Ze helpen elkaar zich van binnenuit weer krachtig te voelen. Een prachtig initiatief, maar noem het gewoon 'borstkanjerpraatgroep', of zo.	4. <i>Dreigtweet</i> . Iemand bedreigen via Twitter. Nieuw is dat iedereen het kan zien, zodat het slachtoffer de bedreiging moeilijk kan stilhouden. De openbaarheid ervan vergroot ook de kans op imitatie.	5. Martin Bosma, de speechschrijver van Geert Wilders. Die man is echt gevaarlijk, hij kent de kracht van woorden, en weet daar als geen ander mee te scoren.
 Foto: Hanneke Rietdijk	Arjen van Veelen essayist	1. Het gebruik van informele internettaal in de Tweede Kamer. Bijvoorbeeld <i>huiliehulie doen</i> ('jeremiëren'). Het lijkt opeens zo lang geleden dat "effe dimmen" van Jan Marijnissen nog voor ophef zorgde. Verder: de opkomst van het liggende streepje – te pas en te onpas.	2. Google Translate, sinds jaar en dag. Zo kan ik buitenlandse sites lezen die ik vroeger niet snapte. Beste artikel: 'Politics and the English Language' van George Orwell. Dat stamt uit 1946 maar is ook nu relevant. Orwell waarschuwt voor vaagtaal van politici.	3. <i>Huiliehulie doen</i> . Een gemeen, denigrerend woord vol leedvermaak. Tegelijk misschien ook het mooiste woord van 2010, want erg creatief en effectief. En je kunt het prima op een grappige manier gebruiken.	4. Het Franse woordje <i>svelte</i> ('slank', volgens Google Translate) eindigt elk jaar als favoriet. Een soort 'Bohemian Rhapsody' van de taal, wat mij betreft. Zou mooi zijn als het Nederlands wordt.	5. De schrijvers van de halfironische teksten op sandwichverpakkingen van Albert Heijn, zoals: "'s Ochtends als je opstaat weet je het al. Dit wordt een slaapverwekkend saaie dag met maar één lichtpuntje: het moment dat je je tanden zet in de sandwich van de maand."